

ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ

Στο έκτο «καθαρόαιμο» μυθιστόρημά του ο Γιώργος Σκαμπαρδώνης σοδιάζει τα ρέστα της ταραγμένης περιόδου που προηγήθηκε της Αποστασίας και τα μοιράζει από τις εργατικές συνοικίες της Θεσσαλονίκης και το λαμπρό ξενοδοχείο Μεντιπερανέ μέχρι τα άδυτα των πόλων εξουσίας στην Αθήνα. Η κάτοψη της χώρας σε μια ξέφρενη διαδρομή γεμάτη αντιφάσεις και αστάθμητους παράγοντες. Είναι η εποχή που οι μιλημένοι – κάτω από κομματικούς μανδύες και κοινωνικά ορμητήρια – πιστεύουν ότι ξέρουν πώς παίζεται το παιχνίδι. Διαπιστώνουν πως τελικά είναι «ψείρες πάνω στην κληματαριά» (για να δανειστούμε μια φράση του βιβλίου), αν και νόμισαν πως ήταν λιοντάρια στην αρένα.

Το ταξίμι του Σκαμπαρδώνη αναδεικνύει μέρος της αρμολογίας των κρυφών προγραμματισμών και των πολιτικών ελιγμών όταν έρχεται η ώρα να γίνει αλλαγή στη διακυβέρνηση της χώρας. Ο ξένος παράγοντας και η αντίστοιχη διπλωματία παίζουν καθοριστικό ρόλο, παρά τα περί της αντίθετου δέσσης για εθνική αυτονομία των πολιτικών αντιπροσώπων. Τουλάχιστον εκείνη την εποχή.

Ετσι λοιπόν ο συγγραφέας και επίμονος μελετητής των ανεμόδαρων διαθέσεων του τόπου κατασκευάζει ένα φαινομενικά αταίριαστο τρίγωνο χαρακτήρων: τον Βλάσση Φωκά, τον Κρέοντα ή Αράγιστο και τον Γιάννη Βεντήρη. Ο πρώτος είναι ένα νεαρό θεληματικό φωχόπαιδο της πιάτσας, ιδιοκτήτης ενός σαραβαλιασμένου νεοκλασικού, του πρώτου κοινοβίου της Θεσσαλονίκης με το όνομα Casa Μπιάφρα. Το δεύτερο συνθετικό του τίτλου έχει έμμεση αναφορά στον αιματηρότατο εμφύλιο της Νιγηρίας, όπου οι αλληπάλληλες συνωμοσίες – αληθινές και μη – κατέληξαν στη βραχυβία ίδρυση

ανεξάρτητου κράτους λόγω διωγμών και σ' έναν καταδικαστικό λιμό. Βεβαίως ο διττός συμβολισμός του τίτλου παραπέμπει και στη Μαφία. Ο δεύτερος χαρακτήρας είναι η «μούρη» της πόλης, μεγαλωμένος στον τενεκεδομαχαλά των Καραγατσίων. ΕΡΕτζής αυτοδημιούργητος, καταφερτζής των πάντων, μοντέρ των αόρατων και ορατών νημάτων της κοινωνικής ισχύος. Αθόρυβος και αποτελεσματικός. Ο κ. Βεντήρης αποτελεί ένα ξεχασμένο πρότυπο της επιχειρηματικής αστικής τάξης. Οξυδερκής εκδότης της εφημερίδας «Ο Μακεδών» (προφανώς ο συγγραφέας έχει εμπνευστεί τον τίτλο του εντύπου από το τραγούδι «Ο Μακεδών» – «Της Αμύνης τα παιδιά» – που αναφερόταν στη δεκάμηνη προσωρινή κυβέρνηση της τριανδρίας των Βενιζέλου, Κουντουριώτη και Δαγκλή) και υποστηρικτής της Ένωσης Κέντρου. Κοσμοπολίτης, πατριώτης, παίκτης με μεγάλο δρασκελισμό και φίλος των επενδύσεων με όποιο κόστος.

Αυτό το τρίγωνο των Βερμούδων αποτελεί το άλλοθι και την αιχμή του δόρατος στην ταραγμένη συγκυρία. Όμως ο Σκαμπαρδώνης δεν μελοδραματίζει προτάσσοντας σοβαροφάνεια. Βάζει μπροστά την καθημερινότητα. Ερωτες και γύρες, με πενιές ευφρόσυνες και ροκίες δυνατές. Τα λούκια της ανέχειας δεν έχουν ξεβουλώσει

Γιώργος Σκαμπαρδώνης «CASA ΜΠΙΑΦΡΑ»

Εκδ. Πατάκη, σελ. 384
Τιμή 17 ευρώ

από τις λάσπες της μεταπολεμικής περιόδου. Τα βαρίδια του διχασμού έντονα, μα ακόμη πιο αδρά τα σημάδια της βιοπάλης. Ανθρωποι που εξαιρούνταν από τη γραμμή παραγωγής του κοινωνικού ιστού και εντάσσονταν σ' ένα άδηλο μέλλον. «Είμαστε οι αγνοούμενοι» λέει κάποια στιγμή ο Κρέων στον Βλάσση.

Επεκτείνοντας τον νεορεαλιστικό καμβά από το προηγούμενο κιάλας αυτοβιογραφούμενο μυθιστορηματικό παζλ, το «Λεωφορείο» (ένα σκηνικό που φιλοτεχνεί από τα πρώτα του βήματα), ο Σκαμπαρδώνης σημειώνει τη διαδρομή ενός χαμένου θησαυρού πάνω στον χάρτη της Θεσσαλονίκης των βιοτεχνιών, των εμπορικών μαγαζιών, των παράνομων κοκορομαχιών και των χαμόσπιτων από ελενίτ: εκείνου της σαλονικιώτικης κοινωνικής πολυμέρειας. Από τον μάιστρο στο Μπαξέ Τσιφλίκι, στις υπόγειες διαδρομές του αλισβερισμού της εξουσίας.

Οι Παπανδρέου

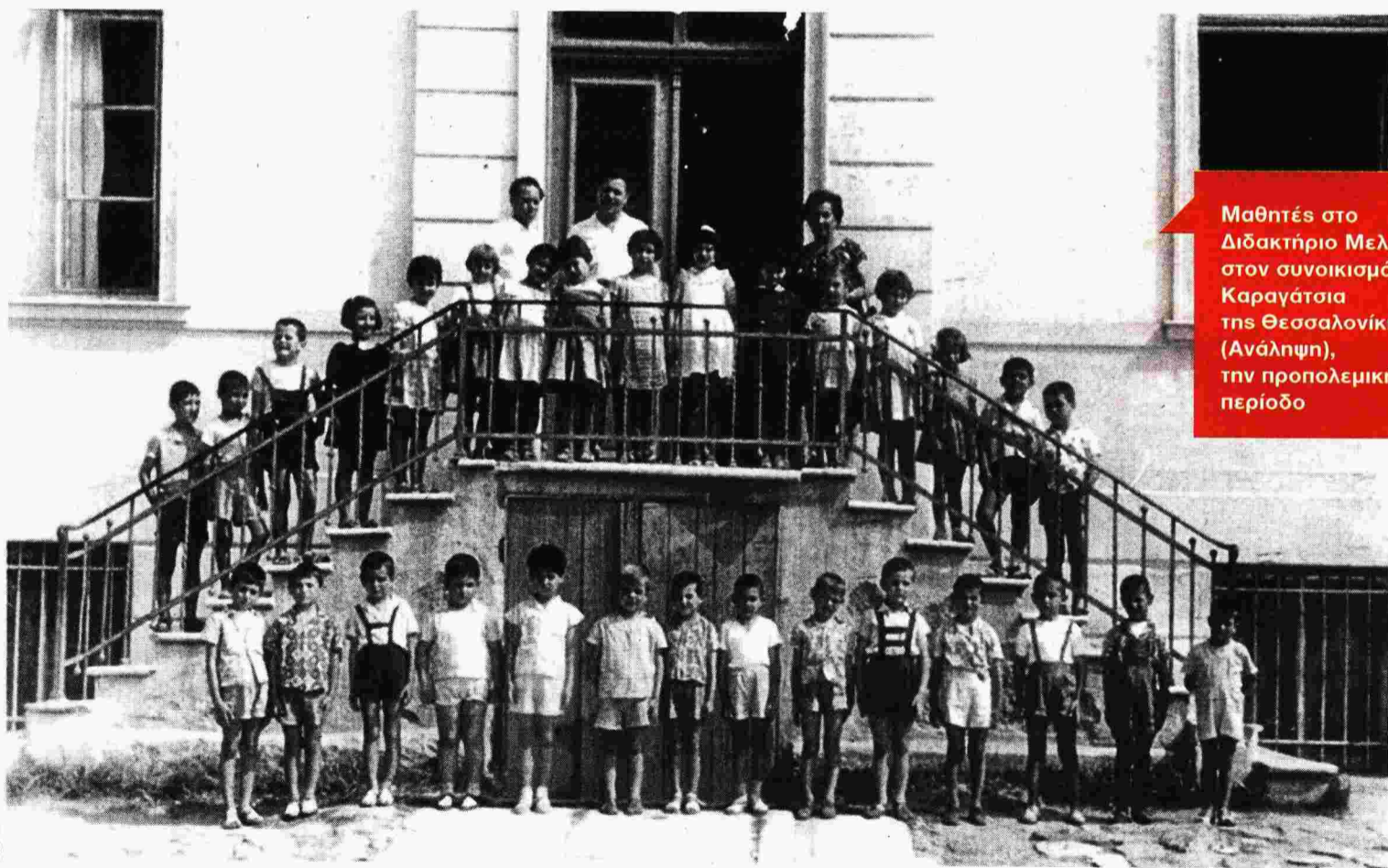
Ο επιτετραμμένος της Ουάσιγκτον επιχειρηματολογεί στον εκδότη Βεντήρη πως υπάρχει ορατός κίνδυνος να περάσει το ελληνικό στράτευμα μέσω του ΑΣΠΙΔΑ στον σοβιετικό έλεγχο. Η Ελλάδα, ως προκεχωρημένο φυλάκιο του ΝΑΤΟ, δεν

πρέπει να το επιτρέψει. Το παιχνίδι είναι ευρύτερο. Σύμφωνα με τους αμερικανικούς κύκλους, προστάτες του ΑΣΠΙΔΑ είναι οι Παπανδρέου που πρωτοστατούν στον εισοδισμό των κομμουνιστών, ενώ παράλληλα υπάρχει και ο ακροδεξιός ΙΔΕΑ, με τις άκρως αντίθετες βλέψεις. Ο Γέρος, με την καταλυτική βοήθεια του Ανδρέα, θέλει να ηγηθεί προσωπικά του υπουργείου Αμύνης εκτοπίζοντας τον Γαρουφαλιά. Ο επιτετραμμένος εξασκεί μέγιστη γεωστρατηγική πίεση αποκαλύπτοντας στρατιωτικές μετακινήσεις των Σοβιετικών στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Κάπου εκεί κολλάει ο επενδυτικός πυρετός με τ' όνομα Τομ Πάπας. Ο τελευταίος έχει αγοράσει ένα τεράστιο οικόπεδο στη Βόρεια Ελλάδα και το μετατρέπει σε πετρελαϊκό εργοτάξιο. Δεν θέλει τον παραμικρό κίνδυνο. Ο παλιός βενιζελικός Βεντήρης ξέρε τι έρχεται (αν και δεν βλέπει το τέλος του), φοβάται για έναν νέο Εμφύλιο. Οι μεγάλοι σύμμαχοι θέλουν μια νέα κυβέρνηση με κορμό την Ένωση Κέντρου μέσα από το ίδιο το κόμμα. Μια κυβερνητική αναδιάρθρωση, όπως λένε. Ο εκδότης γνωρίζει ότι αυτή η κίνηση θα οδηγήσει στην Αποστασία.

Η πλοκή της Ιστορίας υποθηκεύεται ανάμεσα στην αλήθεια και στο μύθευμα. Η πανοπλία της υπονόμευσης κουβαλά πάνω της το στίγμα. Για το καλό της χώρας. Μα όλοι γι' αυτό δεν «παλεύουν»; Ο Κρέων ως δεξί χέρι του Βεντήρη κανονίζει τις επαφές. Ο Βλάσσης του κοινοβίου είναι το «μάτι» στη ροή των γεγονότων, που λόγω της βιαιότητάς τους αυτονομήθηκαν. Μετά τη δολοφονία Πέτρουλα «γέρασαν όλα μέσα σε μια στιγμή» αναφέρει ο Σκαμπαρδώνης. Και με τις εγκαταστάσεις της Esso Pappas τι γίνεται; Ο Βλάσσης και ο Κρέων αποφασίζουν να μπουν στο κόλπο των «κκραπ». Να πουλάνε σαβούρα μέσα από το υπό ανέγερση εργοστάσιο. Οι αναδευτήρες της εγκώριας πολιτικής σκηνής ξεκινούν από τα «σκουπίδια» και την κατ' εξακολούθηση προσποίηση: «Αλλού μπανίζουμε κι αλλού λιχνίζουμε αν χρειαστεί» δηλώνει ο Κρέων – αλεπού της κοινωνικής μετακίνησης.

Γιώργος Σκαμπαρδώνης Κακόφημοι δρόμοι

Ο μυθιστοριογράφος επιστρέφει στο πολιτικό παρελθόν της Θεσσαλονίκης την περίοδο πριν από την Αποστασία, μεγεθύνοντας μικροφιλοδοξίες των καθημερινών ανθρώπων

Μαθητές στο Διδακτήριο Μελά, στον συνοικισμό Καραγάτσια της Θεσσαλονίκης (Ανάληψη), την προπολεμική περίοδο

Οι ήρωες Γεράκια και περιστέρια

Το «Casa Μπιάφρα» είναι μυθιστόρημα που διαπλέει το ακρωτήρι μιας στοιχειωμένης περιόδου της σύγχρονης ιστορίας μας. Η προφορική αφήγηση του συγγραφέα περιβάλλει τα τραγικά γεγονότα με την ακλή της σοφής ελαφράδας των πρώων. Αντίθετοι κόσμοι, που είναι κρίκοι της ίδιας αλυσίδας, αν τους απλώσεις κάτω από την αυσώπτη ακολουθία της πολιτικής σφοδρότητας. Ο κυρίαρχος μαριονετίστας των χειρισμών, Κρέων, έχει στην τάρτα του περιστέρια, βούτες. Συχνά τις αφήνει να πετάξουν για να χαζέψει τη χάρη τους και να ξεχαστεί από τη βυσοδομία των διαδρόμων. Καμιά φορά όμως ένα ή και παραπάνω γεράκια τις γραπώνουν με τα ράμφη τους και οι παρακινδυνευμένες πτήσεις τους παίρνουν ένα άδοξο τέλος. Ετσι κι αλλιώς όλα βαίνουν εναντίον μας και ο προσωπικός λογαριασμός των πρωταγωνιστών δεν έχει ξεφληθεί ακόμη από το μερτικό μιας κοντόφθαλμης εξαχρείωσης. Είχαμε όλα τα φόντα να δώσουμε στην ιστορία μας πολύτιμα δώρα, αλλά τα παίξαμε στα ζάρια.

